



De Aziatische hoornaar is donkerder van kleur dan de inheemse Europese hoornaar. beeld Marianne Meijboom

Aziatische hoornaar vormt bedreiging voor honingbij

Imker houdt zijn hart vast: uitheemse wesp rukt op

● Maarten Costerus

„Horrorwesp” en „monsterwesp” wordt de Aziatische hoornaar wel genoemd. Imkers maken zich grote zorgen over het insect, dat bijenvolken bedreigt en bezig is aan een enorme opmars. Hoe gevaarlijk is deze roofwesp precies?

Grote zorgen maakt ze zich. Marianne Meijboom, beleidsadviseur biodiversiteit en bijengezondheid bij de Nederlandse Bijenhoudersvereniging, is bepaald niet blij met de komst van de Aziatische hoornaar, een exoot die thuishoort in Centraal- en Oost-Azië. „Sommige imkers in Zuid-Frankrijk zijn gestopt met bijen houden, omdat ze niet kunnen aanzien hoe hun bijenvolken ten onder gaan aan de hoornaar.”

De Aziatische hoornaar heeft de vervelende eigenschap langere tijd voor een bijenkast of -korf te blijven hangen. Honingbijen hebben het gevaar in de gaten en dralen bij het uitvliegen van de kast. Gevolg

is dat ze minder honing en stuifmeel halen, legt Meijboom uit. Een bijenvolk kan daardoor dermate verzwakken dat het de winter niet overleeft.

Voor de mens zijn de hoornaars overigens vrij onschuldig, tenzij sprake is van een wespallergie. Ze steken namelijk niet zomaar. Wel kunnen volgens Meijboom gevaarlijke situaties ontstaan als hun nest wordt verstoord. Ze kunnen dan als groep aanvallen.

Hapklare brokjes

De Aziatische hoornaar lijkt op de Europese hoornaar, die van nature in Nederland voorkomt. Verschil is dat de exoot een zwart borststuk heeft en een overwegend zwart achterlijf met een brede gele band. De Europese hoornaar is iets groter en meer geel-rood van kleur. Ook de inheemse soort vangt weleens een honingbij. Hoornaars nemen de vangst mee naar een nabijgelegen plek, zoals een struik, bijten de kop, vleugels en poten ervan af en nemen het overgebleven eiwitrijke pakketje mee naar het nest als voer voor de larven.

De exotische hoornaar is om nog een reden gevaarlijker dan zijn Europese evenknie. Dat heeft te maken met verschillen in nestgrootte. Terwijl een gemiddeld nest van de Europese hoornaar zo'n 200 wespjes herbergt, kan een kolonie van de Aziatische hoornaar volgens

In sommige regio's in Zuid-Frankrijk is het aantal bijenvolken gehalveerd

Meijboom wel bestaan uit 1000 tot 2000 wespjes. Dit zijn werksters, die op rooftocht gaan om bijen, wespen, zweefvliegen en andere insecten te vangen.

De diertjes, van 2 tot 3 centimeter lang, hebben bovendien een flinke eetlust. Eén nest Aziatische hoornaars eet in een seizoen gemiddeld ruim 11 kilo insecten. Dat komt neer op ongeveer 100.000 beestjes. Meijboom: „De opkomst van de Aziatische hoornaar heeft dus niet alleen een grote impact op de imkerij, maar ook op andere insecten.”

In regio's in Zuidwest-Frankrijk waar de Aziatische hoornaar zich goed heeft gevestigd, is het aantal bijenvolken volgens Meijboom gehalveerd. „Of de situatie in Neder-

land ook zo erg kan worden, weten we niet.”

Chinees vaas

Bram Cornelissen, onderzoeker bij de Wageningen Universiteit en gespecialiseerd in de Aziatische hoornaar, kent de „horrorverhalen” uit Zuid-Frankrijk. Ook zag hij met eigen ogen hoe bijenvolken hun gedrag aanpassen als de hoornaar in de buurt zit. „Maar het is moeilijk te bepalen in hoeverre bijenpopulaties er daadwerkelijk onder lijden.” De onderzoeker zou graag de impact van de Aziatische hoornaar op bijen op een gestandaardiseerde manier in kaart willen brengen. Op dit moment gebeurt dat nog niet.

De miljoenen Aziatische hoornaars die momenteel Europa belagen, stammen volgens Cornelissen allemaal af van één exemplaar dat in 2004 in Frankrijk is ontsnapt uit een Chinese vaas. Vanuit Frankrijk heeft de soort zich over grote delen van Europa verspreid. Ook in Nederland rukt de exoot snel op. De meeste bevestigde waarnemingen in het land zijn afkomstig uit Zeeland, Noord-Brabant en Limburg. Maar ook op andere plekken, bijvoorbeeld in Nunspeet, Almere en Aalsmeer, is de wespachtige al gesignaleerd.

Minder leuk

Meijboom en Cornelissen vinden het belangrijk dat mensen een melding doen als ze een Aziatische hoornaar aantreffen. Dat kan via waarneming.nl. Validatoren bekijken dan aan de hand van de foto of de determinatie klopt. Als dat het geval is, nemen ze contact op met de waarnemer. Er komt dan iemand aan huis om het wespennest op te zoeken en te verdelgen.

Bestrijden is belangrijk om de hoornaar zo goed mogelijk te beheersen, stelt Meijboom. Volgens haar worden in één nest soms wel 500 koninginnen geboren, waarvan 10 procent het overleeft. Elke koningin kan elders een nieuwe kolonie vormen. Ze kunnen daarbij forse afstanden afleggen, tot wel 50 kilometer.

Cornelissen vraagt zich af wat de komst van de Aziatische hoornaar doet met de motivatie van bijenhouders. „Zij worden geconfronteerd met de zoveelste uitdaging. Het afgelopen jaar is al 25 procent van de bijenvolken doodgegaan, onder meer door de varroamijt. Nu komt deze hoornaar om de hoek kijken. Het wordt zo wel minder leuk om bijen te houden. Terwijl deze dieren heel belangrijk zijn voor de bestuiving van gewassen en wilde planten.”



Bram Cornelissen. beeld Bram Cornelissen



Marianne Meijboom. beeld LinkedIn